

คำนำ

รัฐบาลโดย ฯพณฯท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในสารที่มีถึงองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ในวันอนามัยโลกเมื่อ 7 เมษายน 2547 ได้กล่าวถึง ปัญหาอุบัติเหตุจราจรว่า เป็นหนึ่งใน 3 ปัญหาหลักด้านสาธารณสุขของประเทศ มีผู้เสียชีวิตกว่า 13,000 ราย และบาดเจ็บกว่า 1 ล้านคนต่อปี โดยมีผู้ใช้จักรยานยนต์เป็นกลุ่มที่บาดเจ็บและเสียชีวิตสูงสุด รัฐบาลมอง ปัญหาอุบัติเหตุจราจรเป็นปัญหาเร่งด่วน และได้กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และได้จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางถนนขึ้นมาดูแลเรื่องนี้ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี จาตุรนต์ ฉายแสง เป็นผู้อำนวยการ รายละเอียดของสารนายกรัฐมนตรี ในคำนำของเอกสาร World Report on Traffic Injury Prevention (WHO 2004) มีดังนี้ :

In Thailand road accidents are considered one of the top three public health problems in the country. Despite the Government's best efforts, there are sadly over 13,000 deaths and more than one million injuries each year as the result of road accidents, with several hundred thousand people disabled. An overwhelming majority of the deaths and injuries involve motorcyclists, cyclists and pedestrians. The Royal Thai Government regards this problem to be of great urgency and has accorded it high priority in the national agenda. We are also aware of the fact that effective and sustainable prevention of such injuries can only be achieved through concerted multisectoral collaboration. To deal with this crucial problem, the Government has established a Road Safety Operations Centre encompassing the different sectors of the country and comprising the government agencies concerned, nongovernmental organizations and civil society. The Centre has undertaken many injury prevention initiatives, including a "Don't Drink and Drive" campaign as well as a campaign to encourage motorcyclists to wear safety helmets and to engage in safe driving practices. In this regard, we are well aware that such a campaign must involve not only public relations and education but also stringent law enforcement measures. The problem of road traffic injuries is indeed a highly serious one, but it is also a problem that can be dealt with and prevented through concerted action among all the parties concerned. Through the leadership and strong

commitment of the Government, we are confident that we will be successful in our efforts and we hope that others will be as well.

Thaksin Shinawatra, Prime Minister, Thailand

(ที่มา : www.who.org)

ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา กระทรวงคมนาคม ได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่ก่อให้เกิดความสูญเสียในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุขของประเทศอย่างมหาศาล มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประเทศมากกว่า 100,000 ล้านบาทต่อปี และมีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยประมาณ 12,000 รายต่อปี ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544

แนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการแก้ไขปัญหาในเชิงรุก (Active Safety) คือ การพัฒนาระบบการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้ร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ Asian Center for Transportation Studies, Asian Institute of Technology (ศูนย์วิทยาการด้านการขนส่งแห่งเอเชีย สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย) ในการฝึกอบรม และเผยแพร่แนวคิดของระบบดังกล่าว ในระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2544

เพื่อให้สามารถนำระบบดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงคมนาคมมองเห็นความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิจัยถึงระบบการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน จึงได้เชิญคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้ศึกษาวิจัย และพัฒนาระบบดังกล่าวสำหรับประเทศไทย

ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย รายงาน 4 เล่ม คือ รายงานฉบับสมบูรณ์, คู่มือการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนสำหรับประเทศไทย, แนวทางการออกแบบถนนที่ปลอดภัยมากขึ้นสำหรับผู้ใช้งานทุกประเภท และรายงานการตรวจสอบประเด็นความปลอดภัยของถนนตัวอย่างใน 5 ภูมิภาคของประเทศ หนังสือเล่มนี้เขียนขึ้น โดยอาศัย คู่มือการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนสำหรับประเทศไทย เป็นพื้นฐาน โดยผู้เขียนได้ปรับปรุงโดยใช้กรณีศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นในปี 2547 – 2548 และในประเทศ Singapore เพื่อให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศในรายงานวิจัยระบบการตรวจสอบความปลอดภัยของถนน

ผู้เขียน ไคร้ขอขอบพระคุณ กระทรวงคมนาคม ที่ได้ให้ความไว้วางใจแก่ผู้เขียนและคณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ Asian Center for Transportation Studies, Asian Institute of Technology ในการศึกษาวิจัยโครงการที่สำคัญมากนี้ และขอขอบคุณคณะกรรมการ กำกับการศึกษา ดร.วงศ์ชัย เจริญสุวรรณ ที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจการขนส่งทางบก ซึ่งเป็นประธาน คณะกรรมการกำกับการศึกษา รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในคณะกรรมการกำกับการศึกษา คุณประมณฑ์ สถาพรนานนท์ วิศวกรโยธา 8 วช. (แทนผู้อำนวยการสำนักสำรวจและออกแบบ กรมทางหลวง), ว่าที่ พ.ต.อ. เกรียงเดช จันทรวงศ์ ผู้กำกับการ 1 กองแผนงาน 2 สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ, นายแพทย์ พิณัย โกษฐ์เพชร รองผู้อำนวยการศูนย์เรนทร กระทรวงสาธารณสุข, คุณสมโภชน์ คงรอด หัวหน้างานวิเทศสัมพันธ์ กองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง, คุณสมศักดิ์ ธรรมจารุศิริ วิศวกรโยธา 8 วช. กรมโยธาธิการ, คุณมนัส รัตนสังขธรรม ผู้อำนวยการ กองบูรณะและซ่อมบำรุง กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท, ดร.ประพนธ์ วงศ์วิเชียร ผู้อำนวยการ สำนักการจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร, คุณพิภพ พูเจริญ ผู้อำนวยการสำนักวางแผน ปฏิบัติการ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, คุณนวนทนา เจียรเจริญ ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและ งบประมาณ สำนักนโยบายและแผนการขนส่งและสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, คุณปรีชา ชูทรัพย์ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาความปลอดภัย สิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการขนส่ง สำนักนโยบายและแผนการขนส่งและสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, คุณเกรียงศักดิ์ กองพลพรหม รองอธิบดีกรมการขนส่งทางบก, คุณทิพย์สุดา จาระเวชสาร ผู้อำนวยการสำนัก นโยบายและแผนการขนส่งและสื่อสาร, คุณมนตรี ชาติสุวรรณ วิศวกรโยธา 8 วช. (แทนรองอธิบดี กรมทางหลวง), พ.ต.ต.วรพงศ์ มคทอง, นายแพทย์สมชาย กาญจนสุด ผู้อำนวยการศูนย์เรนทร กระทรวงสาธารณสุข, คุณวิชัย วงศ์ศิริวิเศษสุข หัวหน้าฝ่ายบำรุงทางลูกรังและโครงสร้าง กรมการ เร่งรัดพัฒนาชนบท, คุณนพดล เหลืองคิลก รองผู้อำนวยการสำนักการจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานคร, ศาสตราจารย์อรุณ ชัยเสรี นายกสภาวิศวกรแห่งประเทศไทย, คุณพิบูลศักดิ์ อังศุรารา หัวหน้าแผนกวางแผนระบบความปลอดภัยและการจราจร, และคุณพิเชฐ คุณาธรรมรักษ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผนการขนส่งและสื่อสาร สำนักงาน ปลัดกระทรวงคมนาคม ที่ได้ให้คำแนะนำและความร่วมมือสนับสนุนในโอกาสต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา และขอขอบพระคุณ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ บุรณะประภา ประธาน

โครงการความร่วมมือด้านความปลอดภัยทางถนนระหว่างภาครัฐและเอกชน ที่ได้ให้กำลังใจและการสนับสนุนตลอดช่วงเวลาของการศึกษา

ขอขอบคุณ องค์กร AUSTROADS แห่งประเทศ Australia และ New Zealand ที่ได้ให้การสนับสนุนในงานวิจัยนี้โดยอนุญาตให้ใช้บางส่วนของเอกสาร Road Safety Audit เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนสำหรับประเทศไทย และคุณ Peter Waugh Senior Road Safety Auditor ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน Road Safety จาก Australia ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษา

ขอขอบคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รศ.ดร.ประเสริฐ ชิตพงศ์ คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์พิชิต เรืองแสงวัฒนา และคณบดีคณะวิศวกรรมโยธา สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ศาสตราจารย์ ดร.วรศักดิ์ กนกนุกุลชัย ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ขอขอบคุณข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ และผู้แทนจากภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบข้อซักถาม และเข้าร่วมฝึกอบรม/สัมมนาการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนที่ได้จัดขึ้น 5 ครั้ง โดยเฉพาะ ฯพณฯ นิกธ จ่างง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ที่ได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในการสัมมนาทั้ง 2 ครั้ง และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างมาก มุมมองและประสบการณ์ในทางปฏิบัติของผู้เข้าร่วมสัมมนามีค่ามากสำหรับการวิจัย และช่วยส่งเสริมให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการพัฒนาระบบตรวจสอบความปลอดภัยทางถนนสำหรับประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผู้เขียน

พฤษภาคม 2548